EUROPOS SĄJUNGOS
TEISINGUMO TEISMAS

Teisingumo Teismo generalinio advokato Andrea Biondi **išvada** sujungtose bylose C-271/25 | *Autovici* ir C-334/25 | *Skinest Baltija*

Spaudos pranešimas Nr. 122/26

Liuksemburgas, 2026 m. rugsėjo 8 d.

Generalinis advokatas Andrea Biondi: pašalinimas iš pirkimo procedūrų dėl su nacionaliniu saugumu susijusių priežasčių atitinka Sąjungos teisę su sąlyga, kad laikomasi jos principų ir garantijų

Po Rusijos invazijos į Ukrainą, 2022 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nacionalinės teisės nuostatų pakeitimus ir įtvirtino naujus tam tikrų bendrovių arba pasiūlymų pašalinimo iš viešojo pirkimo procedūrų pagrindus.

Remiantis šiomis teisės nuostatomis UAB „Autovici“ buvo pašalinta iš viešojo automobilių pirkimo–pardavimo ir nuomos pirkimo procedūros, nes, vadovaujantis informacija, kurią perkančioji organizacija gavo iš kompetentingų institucijų, ši bendrovė turėjo nacionaliniam saugumui grėsmę keliančių ryšių su užsienio subjektais.

Analogiškai UAB „Skinest Baltija“ buvo pašalinta iš viešojo geležinkelio medžiagų pirkimo procedūros, vadovaujantis panašia informacija ir dviem 2018 m. Vyriausybės nutarimais, pagal kuriuos AB „Lietuvos geležinkeliai“ dėl tų pačių priežasčių ankstesniuose pirkimuose buvo uždrausta sudaryti sutartis su šia bendrove.

Abi bendrovės apskundė sprendimus dėl pašalinimo nacionaliniuose teismuose. Bylas nagrinėjantis Lietuvos Aukščiausiasis Teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar tokios nacionalinės teisės nuostatos atitinka Europos Sąjungos teisę[1] ir kokiomis sąlygomis jos galėtų būti taikomos.

Generalinis advokatas Andrea Biondi pažymėjo, kad teisės nuostatos, pagal kurias bendrovė pašalinama iš viešojo pirkimo procedūros dėl su nacionaliniu saugumu susijusių priežasčių, suderinamos su Europos Sąjungos teise su sąlyga, kad atitinka bendruosius Sąjungos teisės principus ir joje nustatytas garantijas.

Pirmiausia generalinis advokatas nurodė, kad valstybės narės yra atsakingos už nacionalinio saugumo reikalavimų vertinimą ir atitinkamų priemonių nustatymą[2], tačiau šios priemonės turi atitikti Sąjungos teisę, kai jos turi sąlyčio taškų su šios teisės reglamentuojamomis sritimis, o konkrečiai viešųjų pirkimų srityje – proporcingumo principą.

Taigi, tokie pašalinimo dėl nacionalinio saugumo užtikrinimo pagrindai, kokie įtvirtinti minėtose nacionalinės teisės nuostatose, skiriasi nuo pagrindų, įtvirtintų Sąjungos teisės nuostatose viešųjų pirkimų srityje, todėl pastarosios jiems netaikomos[3]. Vis dėlto tokioms nacionalinės teisės nuostatoms Sąjungos teisė nėra visiškai netaikoma; joje nustatytos tam tikros garantijos, kurių būtina laikytis.

Antra, generalinis advokatas pažymėjo, kad valstybės narės turi nustatyti institucijas, kompetentingas atlikti nacionalinio saugumo užtikrinimo reikalavimų vertinimą. Tokios institucijos gali pateikti nuomones, kuriomis kitoms institucijoms nustatomos privalomos priemonės, skirtos nacionaliniam saugumui užtikrinti, jeigu ši nacionalinio saugumo srityje kompetentinga institucija laikosi pagrindinių iš Sąjungos teisės kylančių reikalavimų. Tokie reikalavimai apima būtinybę konkrečiai ir individualiai įvertinti visas svarbias aplinkybes, atsižvelgiant į proporcingumo principą ir pagrindines teises, taip pat būtinybę sprendime nurodyti motyvus ir numatyti galimybę apskųsti jį teisme.

Be to, kaip mano generalinis advokatas, pagal proporcingumo principą taip pat reikalaujama, kad sprendimas dėl pašalinimo būtų pagrįstas pakankamai naujomis aplinkybėmis, kurios atspindėtų grėsmės nacionaliniam saugumui aktualumą ir jos svarbą konkrečiam pirkimui, o tokį vertinimą turi atlikti už nacionalinio saugumo užtikrinimą atsakinga

institucija. Tokia institucija taip pat turi įvertinti pašalinimo iš pirkimo procedūrų trukmę, kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgdama į atitinkamos valstybės narės, atitinkamo pirkimo ir atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo individualias aplinkybes.

Generalinis advokatas konstatavo, kad nors turi būti paisoma pašalinto ekonominės veiklos vykdytojo teisės į gynybą, kuri apima teisę pareikšti savo nuomonę ir susipažinti su bylos medžiaga, tai turi būti daroma atsižvelgiant į bendrojo gero administravimo principo ir su nacionaliniu saugumu susijusių interesų palyginimo rezultatą.

Suinteresuotajam asmeniui turi būti pranešta bent jau sprendimo dėl pašalinimo esmė, tačiau jam neturi būti atskleista įslaptinta informacija ar grėsmę nacionaliniam saugumui galintys kelti duomenys[4].

Atvirkščiai, kad užtikrintų teisę į veiksmingą teisminę gynybą, sprendimą dėl pašalinimo nagrinėjantis teismas turi turėti galimybę visapusiškai susipažinti su visomis teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis, kuriomis remiantis buvo priimtas toks sprendimas, įskaitant konfidencialią informaciją.

Galiausiai, generalinis advokatas nurodė, jog nebūtina, kad aptariama pašalinimo priežastis būtų aiškiai nurodyta pirkimo dokumentuose, jeigu ji pagrįsta visuotinai taikomais norminiais teisės aktais, kurie deramai informuotam ir įprastai rūpestingam tiekėjui turi būti žinomi.

PRIMINIMAS: Generalinio advokato išvada nėra privaloma Teisingumo Teismui. Būdami visiškai nepriklausomi, generaliniai advokatai siūlo Teisingumo Teismui teisinį bylos, už kurią jie atsakingi, išsprendimo būdą. Teisingumo Teismo teisėjai pradeda pasitarimus šioje byloje. Sprendimas bus priimtas vėliau.

PRIMINIMAS: Kreipimasis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo valstybių narių teismams, nagrinėjantiems juose iškeltas bylas, suteikia galimybę pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo.

Bendrasis Teismas turi jurisdikciją nagrinėti tik tuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą, kurie pateikti dėl: 1) bendros pridėtinės vertės mokesčio (PVM) sistemos; 2) akcizų; 3) Muitinės kodekso; 4) tarifinio prekių klasifikavimo pagal Kombinuotąją nomenklatūrą; 5) kompensavimo ir pagalbos keleiviams atsisakymo vežti ar transporto paslaugų atidėjimo ar atšaukimo atvejais ir 6) šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos. Visus kitus prašymus priimti prejudicinį sprendimą nagrinėja Teisingumo Teismas.

Teisingumo Teismas ir Bendrasis Teismas nenagrinėja nacionalinių bylų. Remdamasis Teisingumo Teismo arba Bendrojo Teismo sprendimu, jas turi išspręsti nacionalinis teismas. Tas sprendimas taip pat privalomas kitiems panašią problemą nagrinėjantiems nacionaliniams teismams.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo. Faktinės aplinkybės ir teisinis pagrindas pateikiami atsižvelgiant į reikšmingą laikotarpį, remiantis bylų medžiaga.

Visas išvados tekstas nuo jos perskaitymo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Stefaan Van der Jeught ✆ (+352) 4303 2170

Išvados skaitymo posėdžio vaizdai prieinami „Curia Web TV“ ir „European Broadcasting Service“ ✆ (+32) 2 2964106

Likite su mumis!

[1] Konkrečiai daromos nuorodos į:

- 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų 18 straipsnyje ir 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų 36 straipsnyje įtvirtintus vienodo požiūrio, nediskriminavimo, skaidrumo ir proporcingumo principus,

- Direktyvos 2014/24/ES 56 ir 57 straipsniuose ir Direktyvos 2014/25/ES 80 straipsnyje nustatytus atrankos kriterijus ir pašalinimo pagrindus,

- Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintas teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat gero administravimo, rungimosi ir teisinio saugumo principus.

[2] ESS 4 straipsnio 2 dalis.

[3] Direktyvos 2014/24 15 straipsnio 2 dalis ir Direktyvos 2014/25 24 straipsnio 2 dalis.

[4] Nacionalinis teismas turi įvertinti, ar jo nagrinėjamose bylose buvo laikytasi tinkamo motyvavimo reikalavimų.